

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ**

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В
УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО
ІНТЕЛЕКТУ**

**Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

Виконала: здобувачка 2 курсу

07-211М групи

спеціальності 231 Соціальна робота

освітньо-професійної програми «Соціальна
робота»

Ліліт ДАНИЄЛЯН

Керівник: к.пед. н., доцент Тетяна ШВЕЦЬ

Рецензент: проректорка з міжнародної,
соціально-гуманітарної та науково-педагогічної
роботи Херсонського державного університету
Алла ЦАПІВ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	7
1.1 Ознаки та характеристики цифровізації.....	7
1.2 Цифровізація та цифрова трансформація сучасного суспільства: користь та небезпеки.....	10
 РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЗИТИВНИХ ТА НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	16
2.1 Сутність штучного інтелекту: користь та небезпека	16
2.2 Взаємозв’язок цифровізації та штучного інтелекту зі системою освіти	22
 РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ЖИТТІ СТУДЕНТСТВА	26
3.1 Взаємодія фахівців із соціальної роботи зі студентами в умовах цифровізації та використання штучного інтелекту	26
3.2 Роль цифровізації та штучного інтелекту в процесі навчання у закладах вищої освіти	28
 ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	38
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності здобувача освіти Херсонського державного університету	38

ВСТУП

На сьогоднішній день ера комп'ютерних технологій зробила великий крок уперед. Неможливо уявити державу, у якій немає ні Інтернету, ні мобільного зв'язку. Більшість країн намагаються перевести офлайн у онлайн, оскільки в багатьох випадках використання онлайн-платформ сильно економить час та ресурси, які в реальному житті бувають обмеженими.

В умовах сучасного технологічного прогресу у світі, надзвичайно широких обертів набирає таке явище як цифровізація суспільства. Цифровізація – це уведення цифрових технологій у життєдіяльність суспільства в усіх його сферах, починаючи від соціальної взаємодії між людьми та закінчуючи промисловим виробництвом. Цифровізація охоплює багато ланок у державі, унаслідок чого з одного боку покращує рівень життя, а з іншого не всі та не завжди мають можливість доступу до Інтернету, що ми зрозуміли на власному прикладі, коли з початком масштабного вторгнення Росії до України, у нас зникло світло, мобільний зв'язок та доступ до мережі Wi-Fi.

Проте, незважаючи на це, перехід в онлайн-режим полегшує життя, оскільки щоб задовольнити свої соціальні потреби або отримати послуги достатньо лише зробити пару кліків на пристрої.

Соціальна робота – це одна зі сфер, у яких можуть бути використані технології з цифровізації. Так, не займаючи величезні черги можна замовити генерацію документів та довідок за допомогою застосунку Дія. Також можна не перейматися за те що забув документи вдома, оскільки вони і так оцифровані. Це дуже зручно для людей, які розбираються у сучасних приладах, проте, для громадян літнього віку є незрозумілим, оскільки багато хто не «дружить» зі смартфонами, унаслідок чого кількість робочих місць для соціальних працівників не скоротилася в умовах цифровізації.

Актуальність вивчення даного явища набирає обертів, оскільки небагато науковців проводили дослідження за цією тематикою, а якщо говорити про вітчизняних дослідників, то їх дуже мало.

Визначення ролі цифровізації та використання штучного інтелекту студентами у процесі здобуття освіти, дасть можливість спрогнозувати шлях, на який повинні звертати увагу вищі навчальні заклади, щоб зацікавити майбутніх абітурієнтів та втримати студентів, які вже навчаються.

Важливим аспектом є створення комфортних умов для навчання, що покращить рівень освіти та збільшить кількість майбутніх спеціалістів на ринку праці, що допоможе відбудувати економіку нашого суспільства після закінчення війни.

Вивченням питань, які пов'язані з явищем цифровізації займалися: Б. Ван Арка, Дж. Ліклайдер, Д. Стігліц. Серед сучасників виділяють: О. Вишневського, О. Гудзя, В. Ляшенко.

Дослідженням понять цифрової трансформації займалися: С. Бреннан, О.А. Бурбело, І.А. Бурлакова, П.Вайл, С.Ворнер, В.Р. Краліч, Д. Креїсс, А. МакАфі, Ю.О. Нікітін, Г. О. Ткачук, Г.Г. Чмерук.

Аналізу штучного інтелекту присвячені роботи таких науковців як: О.Б. Вовк, В.Б. Гітіс, М. М. Глибовець, К.Ю. Гудкова, Р.М. Камінський, Н.О. Кустра, Ю.В. Нікольський, О.В. Олецький, О.М. Павлюк, В.В. Пасічник, У.В. Поліщук, Р.О. Ткаченко, Н.Б. Шаховська, Ю.М. Щербина.

Зміст феномену штучного інтелекту в горизонтах біофілософського знання у своєму дослідженні описав завідувач кафедри філософії, соціології та соціальної роботи Херсонського державного університету С.К.Костючков. Також він є автором підручника для здобувачів усіх рівнів вищої освіти закладів вищої освіти «Основи біофілософії», у якому застосовано системний підхід до проблем штучного життя та штучного інтелекту, біотехнології та генної інженерії, розглянуто окремі аспекти гібридизації та химеризації в просторі сучасної біофілософії.

На жаль, соціальна робота в умовах цифровізації та використання штучного інтелекту у студентському середовищі окремо не досліджено, тому це окреслило актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи: **«Соціальна**

робота зі здобувачами вищої освіти в умовах цифровізації та застосування штучного інтелекту».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано відповідно до наукової теми кафедри філософії, соціології та соціальної роботи «Сучасні технології формування професійної активності в умовах трансформації сучасного українського суспільства» (державний реєстраційний № 0117U006790). Тему роботи обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та соціальної роботи та наказом по Херсонському державному університету.

Мета кваліфікаційної роботи: здійснити дослідження особливостей соціальної роботи зі здобувачами вищої освіти в умовах цифровізації та застосування штучного інтелекту.

Завдання роботи:

- розкрити суть цифровізації сучасного суспільства;
- охарактеризувати процес цифровізації у сфері навчання;
- визначити роль соціальної роботи в умовах цифровізації;
- дослідити особливості використання штучного інтелекту для здобувачів освіти.

Об'єкт дослідження: соціальна робота зі здобувачами вищої освіти в умовах цифровізації та застосування штучного інтелекту.

Предмет: специфіка соціальної роботи в студентському середовищі в умовах цифровізації.

Для розв'язання поставлених завдань використовувались такі **методи дослідження** як: аналіз наукових праць з явища, яке розглядається, та наукової літератури для розкриття сутності поняття «цифровізація», «штучний інтелект»; систематизація науково-методичних засад досліджуваної проблеми.

Елементами наукової новизни отриманих результатів виступає науковий аналіз теоретичних та технологічних особливостей організації соціальної роботи в студентському середовищі в умовах цифровізації.

Практичною значущістю є обґрунтування можливості використання результатів дослідження в роботі фахівців із соціальної роботи зі здобувачами закладів вищої освіти (ЗВО) ; результати кваліфікаційної роботи можуть використовуватися спеціалістами соціально-психологічних служб закладів вищої освіти .

Апробація результатів дослідження. Матеріали кваліфікаційної роботи обговорювались під час засідань кафедри філософії, соціології та соціальної роботи та попереднього захисту кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри. За результатами дослідження підготовлено до друку в електронному альманасу «Магістерські студії» (2023) наукову статтю на тему: «Особливості застосування штучного інтелекту в соціальній роботі зі здобувачами вищої освіти».

Структура роботи: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

1.1 Ознаки та характеристики цифровізації

Впровадження нових технологій, особливо цифрових, є тривалим процесом, який принесе суспільству багато викликів і ризиків. Як правило, ці виклики поділяються на три категорії: соціально-економічні виклики, техніко-організаційні виклики та природні виклики. Це розуміння ми отримали в 20 столітті, коли впровадження технологічних досягнень у реальну економіку стало актуальним.

Слід зазначити, що розвиток масового виробництва, відомого також як конвеєрне виробництво, спонукав нас глибше дослідити соціальні та правові аспекти організації реальної економіки. Це включає справедливу заробітну плату, системи пільг і компенсацій, а також моральні та матеріальні стимули до роботи навіть у шкідливих умовах праці.

За Генрі Фордом почалося вивчення соціально-психологічних аспектів, таких як: ставлення людей до роботи, психологічний клімат колективу, вплив роботи на сім'ю, мотивація до праці. Сьогодні ми все більше уваги приділяємо соціально-політичним аспектам створення сприятливих умов для праці та сприянню інноваційної діяльності та винахідництва.

Насправді одним із великих досягнень науки 20-го століття можна вважати розширення значення інформації як ключового ресурсу для людського розвитку завдяки сучасним інформаційно-комунікаційним технологіям (ІКТ). Ці технології підвищують інтелект громадян.

У 21 столітті такі мережі, як Інтернет, які об'єднують глобальний інформаційний і комунікаційний простір, підвищили важливість інформації, отриманої наукою та освітою. Це життєво важливо для життя людей і

політичної незалежності, а також сприяє розвитку юриспруденції, яка є основою для інноваційного розвитку країни.

Цифровізація - це процес перетворення інформації, даних, процесів та функцій у цифровий формат. Цей термін також ототожнюють з "цифровою трансформацією", проте це різні, але близькі за значенням поняття. Основна ідея цифровізації полягає в тому, щоб використовувати та зберігати дані у цифровому вигляді, а також використовувати інформаційні технології для автоматизації та оптимізації бізнес-процесів, послуг та продуктів.

Головною метою цифровізації є цифрова трансформація існуючих секторів економіки та створення нових, а також перетворення сфер життя на нові, більш ефективні та сучасні. Зростання можливе, коли ідеї, дії, ініціативи та плани, пов'язані з цифровізацією, інтегруються в національні, регіональні та галузеві стратегії та плани розвитку.

Енциклопедія інформаційних наук і технологій дає інше визначення поняття, яке стверджує, що оцифрування – це інтеграція цифрових технологій у повсякденне життя суспільства шляхом цифровізації всього, що можна оцифрувати [24].

Цифровізація є основою цифрової економіки поняття цифровізації та цифрової трансформації чітко не визначені, однак можна резюмувати, що вони взаємопов'язані.

Основні характеристики та ознаки цифровізації:

- Цифровізація передбачає перехід від фізичного зберігання інформації (наприклад, на папері) до її зберігання у вигляді електронних файлів або даних в комп'ютерних системах. Це робить дані більш доступними та легкими для обробки та обміну.
- Цифровізація включає в себе застосування інформаційних технологій, таких як комп'ютери, програмне забезпечення, мережі, для обробки, зберігання та передачі даних.

- За допомогою цифрових інструментів можна автоматизувати бізнес-процеси, що дозволяє підвищити ефективність та зменшити людську працю, зокрема, через використання роботів, інтелектуальних систем, та програм.

- Цифрові дані можуть бути доступні з будь-якого місця та у будь-який час завдяки Інтернету та зв'язку. Це дозволяє легко звертатися до інформації, навіть коли користувачі знаходяться віддалено.

- За допомогою цифрових даних можна проводити аналіз, виявляти тенденції та висновки, що допомагають у прийнятті рішень. Аналітичні інструменти і методи стають ключовими для бізнесу та наукових досліджень.

- Цифровізація включає підключення фізичних об'єктів, таких як датчики та пристрої, до Інтернету для збору та обміну даними. IoT дозволяє отримувати реальні дані про стан об'єктів та середовища.,

- Цифровізація використовує комп'ютерні системи для виконання завдань та навчання на основі даних. Це включає в себе розвиток інтелектуальних програм, які можуть виконувати завдання, які раніше були виключно людськими.

- Використання цифрових засобів, таких як електронна пошта, соціальні мережі та месенджери, для спілкування та обміну інформацією.

- Цифровізація може призвести до зміни бізнес-моделей, включаючи перехід до онлайн-продажів, абонентських моделей та інших інноваційних підходів до ведення бізнесу.

- Цифрова трансформація може впливати на культурні цінності та способи життя суспільства, включаючи співіснування в віртуальному та реальному світі, етику інтернет-спілкування та багато іншого.

Отже, ці ознаки та характеристики цифровізації разом сприяють створенню нового цифрового суспільства, яке базується на обробці даних,

інформаційних технологіях та забезпечує нові можливості та виклики для людей та підприємств.

1.2 Цифровізація та цифрова трансформація сучасного суспільства: користь та небезпеки

Сьогодні цифрові ІКТ все більше проникають у всі сфери життя людини, а інформація в цифровому вигляді більш повно представляє всю інформацію про навколишній світ, про процеси, які в ньому відбуваються і сприймаються людиною, організаціями, керуваними машинами та інформацією. І комунікаційних систем, необхідно постійно й ретельно оцінювати величезні можливості, які цифровізація пропонує для соціального та комерційного розвитку, а також загрози, які вона створює, перш за все, для національної економіки та національної безпеки, які, отже, можуть бути забезпечені лише за умов комплексного політико-правового підходу до інтегрованої системи Безпека, інформаційне та комунікаційне середовище, в якому ми працюємо в цей час, проявляється як набір цифрових технологій та інформації, яка нас оточує, незалежно від форми її представлення (письмової, усної, графічний) в цифровому форматі.

Цифровізація - це процес перетворення інформації та бізнес-процесів у цифровий формат, використовуючи інформаційні технології та цифрові інструменти.

Цифровізація означає комп'ютеризацію систем і робочих місць для підвищення зручності та доступності подібність між цими двома визначеннями полягає в тому, що цифровізація спрямована на суспільство та має на меті впровадження цифрових технологій, цифрову трансформацію для просування та покращення економічного статусу країни, цифровізація — це більш загальне поняття, яке охоплює різноманітні підходи, тоді як цифрова трансформація — це процес, за допомогою якого організації, що використовують цифрові технології, переходять на новий рівень не лише з

точки зору виробництва, але й з точки зору відносин між партнерами, клієнтами та працівниками [15].

Цифровізація може включати в себе такі аспекти:

1. Збір та збереження даних: Збір інформації у цифровому форматі з різних джерел, включаючи сенсори, додатки та інші джерела.
2. Автоматизація процесів: Використання програмного забезпечення та алгоритмів для автоматизації рутинних робіт і оптимізації бізнес-процесів.
3. Аналітика та висновки: Використання аналітичних інструментів для витягнення корисної інформації з накопичених даних та прийняття рішень на основі цієї інформації.
4. Використання хмарних технологій: Зберігання та обробка даних в хмарних обчисленнях, що дозволяє отримувати доступ до даних та ресурсів в будь-який час із будь-якого пристрою з Інтернет-з'єднанням.
5. Цифровий маркетинг і комунікації: Використання цифрових каналів, таких як веб-сайти, соціальні медіа, електронна пошта тощо, для взаємодії з клієнтами та споживачами.

Цифрова трансформація сучасного суспільства – це процес впровадження цифрових технологій та інновацій у різні сфери суспільства, з метою покращення процесів, підвищення ефективності та якості життя. Цей процес включає перехід від традиційних методів роботи та спілкування до використання цифрових інструментів і платформ для виконання завдань, обміну інформацією та взаємодії між людьми та організаціями [19].

Одним з тих, хто розкрив сутність поняття цифрової трансформації є Девід Террар, який є засновником та головним виконавчим директором Agile Elephant. Він вказав, що «цифрова трансформація» є перехідним процесом від устарілих до новітніх способів роботи та мислення, за допомогою цифрових, мобільних, соціальних і сучасних технологій, що включає в себе зміну мислення керівництва, заохочення інновацій і нових бізнес-моделей, оцифровку активів і більш широке використання технологій задля

поліпшення досвіду співробітників, клієнтів, постачальників, партнерів і зацікавлених сторін [24].

З появою цифрових технологій неврегульованість в Україні багатьох політико-правових питань, пов'язаних із стрімким розвитком інформаційно-комунікаційного сектору, дала небезпечні ознаки, оскільки зросла складність комунікаційних процесів – покращилась якість взаємовідносин. Доведено, що ризики та загрози настільки складні та всеосяжні, що їхні рівні зростають логарифмічно з можливістю протистояти їм за допомогою існуючих правових норм. У цьому контексті поява нового виду злочинності – організованої кіберзлочинності – змушує державу виділити основне завдання попередження загроз у сфері інформації та комунікацій за такими напрямками: захист персональних даних особи; інформація та комунікації. системи, безпека національних структур, захист робочого середовища та технології.

Розширення цифрових послуг і персоналізація багатьох послуг підвищили загрозу шахрайства до критичного рівня для широкого кола користувачів або провайдерів, а ризик витоку інформації вимагає постійної уваги на національному рівні для посилення зусиль. Рівень захисту електронних систем. Навіть у цьому контексті загальноприйняті норми інформаційно-комунікаційного права все ще не отримують належної уваги та критичного аналізу, а іноді навіть ігноруються, і все це відбувається на емпіричному тлі досягнень науково-технічного прогресу, який забезпечує уряд і неурядові організації з необмеженими можливостями контролювати та керувати впливом повідомлень про допомогу на свідомість і поведінку людей - включаючи звичайних громадян і національних президентів.

Звісно, національні інституції повинні робити це, формулюючи загальні принципи інформаційної та комунікаційної політики. Проте, як і будь-яке інше масштабне явище, цифрові технології через свою технологічну специфіку пов'язані з появою нових ризиків і загроз. Перехід до цифрової економіки супроводжується інституційною трансформацією, яка, незалежно

від її причини та характеру, сама по собі є потужним дестабілізуючим фактором для сталого та успішного соціально-економічного розвитку будь-якої країни, як було наголошено. В іншому випадку неможливо буде досягти сталого соціально-економічного зростання, тому необхідно проаналізувати проблеми, ризики та наслідки, які створює цифрова трансформація в інформаційній роботі, в тому числі пов'язані із забезпеченням інформаційної безпеки.

Безсумнівно, особливу увагу слід приділяти моніторингу та оцінці ефективності та результативності політики цифровізації економіки та суспільства: зайнятості населення та надання громадянам навичок та знань, що потребує часу. Сьогодні дослідження в провідних країнах світу звернулися до складних методів. Основною метою цих досліджень є дослідження можливостей цифрової трансформації державного управління та перспектив розвитку інформаційно-комунікаційних інфраструктур на основі цифрових технологій. Оскільки нові концепції та термінологія, принесені цифровою епохою, впроваджуються в повсякденне життя людей, стратегії впровадження персональних цифрових технологій розробляються з урахуванням необхідності розвитку нормативно-правових основ їх впровадження та функціонування.

З точки зору безпеки будь-який вид електронного зв'язку надзвичайно вразливий - за допомогою технологічних засобів будь-яку інформацію можна отримати з комп'ютера. Звичайно, є певні запобіжники, але немає 100% гарантії, що вони спрацюють. Загроза полягає не лише в тому, що спецслужби в країнах світу сьогодні можуть використовувати технологічні засоби для з'єднання та «отримання» інформації навіть із оптоволоконних (цифрових) кабелів. На жаль, вільний ринок цифрових електронних технологій надає іноземним спецслужбам і злочинним організаціям можливість отримувати великі обсяги даних через сучасні комунікаційні мережі, що продовжує створювати нові загрози та виклики. Видобуваючи інформацію, державні та приватні спецслужби досягли такого рівня, коли

здатні «зламувати» не лише засоби зв'язку, комп'ютерні мережі, а й мозок людини. Технічно їм потрібні лише дві речі: велика обчислювальна потужність — і певна кількість персональних даних, зокрема біометричних.

Інформаційно-комунікаційне середовище має дві складові: інформаційні технології (штучно створений людиною світ, прилади, технології тощо) та інформаційну психологію (біологічний світ, включаючи саму людину). Тому в загальному вигляді інформаційну безпеку особистості та суспільства (країни) можна представити двома складовими: інформаційно-технологічна безпека та інформаційно-психологічна (психофізична) безпека. Основи цього питання були закладені та задокументовані ще в 1948 році в Загальній декларації прав людини (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН на її третій сесії, резолюція 217 А (III) 10 грудня 1948 року). Стаття 19 зазначає: «Кожен має право на свободу переконань і їх вираження; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань і свободу шукати, отримувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів» [7].

Суцільна цифровізація України оголила та вивела на поверхню всі ці проблеми. З одного боку, сьогодні вона дійсно сприяє інтелектуалізації людської діяльності. Національні держави формують наднаціональні структури в дослідницькому плані, але, як будь-який Внаслідок цього суспільство стикається з певними небезпеками та загрозами у сфері інформації та комунікацій, тому забезпечення безпеки інформаційно-комунікаційного середовища стало пріоритетним напрямом науково-технічної діяльності, що потребує великої уваги та зусиль з боку народу, суспільства, державних органів і юридичної науки країни.

Системна реалізація національних проектів цифрових трансформацій є ключовим показником упровадження реальних структурних змін у таких сферах як:

1. Громадська безпека та захист
2. Охорона здоров'я

3. Система освіти
4. Державне управління
5. Електронне урядування
6. Електронна ідентифікація
7. Електронна демократія
8. Екологія та охорона навколишнього середовища
9. «Розумні» міста (смарт-сіті)
10. Електронні платежі та розрахунки (cashless economy)
11. Соціальна сфера
12. Електронна митниця
13. Електронна комерція
14. Нові методи роботи, цифрові робочі місця [20].

Отже, важливими складовими цифрової трансформації є автоматизація процесів, аналіз даних, інтернет речей, штучний інтелект, електронна комунікація та багато іншого. Цей процес має глибокий вплив на економіку, освіту, охорону здоров'я, державне управління та культуру, перетворюючи способи роботи та взаємодії у сучасному світі. Не зважаючи на те, що цифровізація гучними темпами поширюється на теренах нашого суспільства, це може призвести до багатьох неприємних та негативних наслідків, одними з яких є кібербулінг, кібершахрайство та кіберзлочинність.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ КОРИСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

2.1 Сутність штучного інтелекту

Характерною рисою сучасної епохи є намагання змінити організаційні, технічні, технологічні та інші акценти всіх компонентів систем життєзабезпечення в особистісній, соціальній сферах.

Промислове і сільськогосподарське виробництво, державне управління та надання адміністративно-побутових послуг, охорони здоров'я, безпеки та оборони, освіти і науки, роблять це, використовуючи всі переваги цифрових технологій. І в історичному вимірі часу очевидним є бажання все це зробити в найкоротші терміни. Зрозуміло, що повна або часткова заміна праці людини Використання засобів автоматизації та роботизації Використання або невикористання елементів штучного інтелекту, максимальне використання штучного інтелекту та інші результати

Науково-технічний прогрес призведе до дуже значного «потягу», якщо не фундаментальні, то зміни в соціальних відносинах і кваліфікації. Багато сучасних професій зникнуть, а деякі трансформуються.

В енциклопедії кібернетики більшу частину змісту присвячено статтям з технічної кібернетики, що охоплюють управління складними технічними системами і комплексами, автоматизацію наукових експериментів, створення оптимальних систем керування технологічними процесами, оптимізацію взаємодії людини з комп'ютером та ін. розробка відповідних інтерфейсів. У статтях з обчислювальної техніки містяться відомості про принципи і методи побудови основних технічних засобів кібернетики (електронно-обчислювальних машин і імітаційних пристроїв).

У циклі статей з біокібернетики та біоніки розглядаються питання, пов'язані з управлінням біологічними системами – створенням моделей мозку, моделей органів людини та систем регуляції організму. Велика

кількість статей присвячена прикладним та обчислювальним математичним проблемам у контексті кібернетики. Окремий цикл статей висвітлює філософсько-соціологічні питання кібернетики, застосування її методів до автоматизації інформаційної роботи, дослідження мови, програмного навчання тощо [4].

Фактом є те, що лише конкретні сучасні професії вимагатимуть значних зусиль і відданості. Оскільки суспільство продовжує прогресувати, неминуче з'являться нові професії. Ця еволюція вимагатиме збільшення кваліфікації та знань, необхідних для цих нових ролей. У даний час важко переоцінити роль інформації в різних процесах. Інформаційна складова функціонує як основний «двигун», який рухає ці процеси вперед. Основа перспективи людини побудована на інформації, яку вона отримує, тому в неї наявні такі характерні риси:

- Суспільні відносини складаються в найрізноманітніших формах і перебувають під впливом низки природних і штучних факторів.
- Одним із найважливіших із цих факторів є інформація, яка відіграє вирішальну роль у формуванні суспільства в цілому.
- Ступінь єдності в державі визначається інформацією, якою вона володіє.
- Інформація, здебільшого, є рушійною силою формування державності та суверенітету.
- Коли справа доходить до мови та її зв'язку з інформацією в людському розумі, слід враховувати й інші важливі фактори.

На цьому підґрунті і виник штучний інтелект як засіб спілкування на теренах віртуального світу.

«Штучний інтелект (ШІ) — це швидкозростаюча галузь комп'ютерної лінгвістики та інформатики, зосереджена на розробці інтелектуальних машин, здатних виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту. Ці завдання можуть варіюватися від простих дій, таких як

розпізнавання мови чи зображень, до складніших завдань, таких як ігри чи водіння автомобіля» [13].

Штучний інтелект (ШІ) — це галузь інформатики, присвячена розробці інтелектуальних машин, здатних виконувати завдання, які зазвичай потребують людського інтелекту. Системи штучного інтелекту створені для вивчення досвіду, розпізнавання закономірностей і прийняття рішень на основі вхідних даних. Ці системи можна навчити виконувати певні завдання, наприклад, розпізнавати зображення, розуміти природну мову або грати в ігри.

Можна сказати, що «штучний інтелект» має бути близьким до природного інтелекту в певному сенсі, а в деяких випадках може замінити природний інтелект, так само, як штучні нирки замінюють природні нирки. Чим більше ситуацій, у яких системи ШІ можуть замінити людей, тим розумнішими будуть ці системи. Порівнювати штучний інтелект з інтелектом людини не має сенсу. Слід спробувати визначити поняття «інтелект» у загальному вигляді, яке б воно не було походження.

Людина народжується з розумом - її інтелект розвивався протягом мільйонів років еволюції. Отже, одна людина знає, як вирішити багато інтелектуальних завдань. Усі думають, що знають, що означає слово «інтелект», але якщо ви попросите їх пояснити це, більшість людей не отримає чіткої відповіді. Дійсно, дати визначення поняття «інтелект», яке б задовольнило всіх, явно неможливо (деякі такі спроби будуть розібрані нижче) [3].

«Технологія штучного інтелекту охоплює широкий спектр технологій, включаючи машинне навчання, обробку природної мови, робототехніку, експертні системи тощо» [16].

Метою досліджень штучного інтелекту є створення машин, які можуть міркувати, розуміти та навчатися, як люди, і використовувати ці здібності для покращення людського життя та вирішення складних проблем.

У більшості випадків алгоритм вирішення проблеми заздалегідь є невідомим. Ця наука не має точного визначення, тому що питання про природу і статус людського інтелекту ще не вирішене у філософії. Хоча до появи штучного інтелекту було висунуто багато гіпотез, таких як тест Тюрінга або гіпотеза Ньюелла-Саймона, точного стандарту того, чи досягає комп'ютер «інтелекту», немає. В даний час існує багато способів зрозуміти завдання ШІ та створити інтелектуальні системи [6].

Джек Коупленд у своїй класифікації виділяє тільки два підходи до створення штучного інтелекту:

- Низхідний або семіотичний, в основі якого лежить створення систем символів, які моделюють високорівневі розумові процеси, такі як: судження, мова, мислення, мова, творчість та ін.
- Висхідний або біологічний, який включає вивчення штучних нейронних мереж та еволюційні обчислення, які моделюються на основі інтелектуальної поведінки, унаслідок включення менших «неінтелектуальних» елементів [4].

Ця наука пов'язана з неврологією, включаючи когнітивну нейронауку, системну нейронауку та обчислювальну нейронауку. Як і вся інформатика, вона використовує математичні інструменти. Для неї особливо важливі філософія та робототехніка.

Штучний інтелект є відносно молодого галуззю досліджень, яка бере свій початок з 1956 року. Його історична траєкторія схожа на синусоїду, де кожен «зліт» викликаний якоюсь новою ідеєю. Сьогодні її розвиток «на підйомі» і спирається на застосування результатів, досягнутих в інших сферах науки, промисловості, торгівлі та навіть повсякденного життя.

На відміну від людського інтелекту, штучний інтелект не покладається на еволюційні обмеження та атоми вуглецю. Йому притаманна важлива характеристика - здатність постійно навчатися і вдосконалюватися. У майбутньому штучний інтелект допоможе людству вирішити деякі важливі

проблеми, включаючи кліматичні проблеми та боротьбу з невиліковними хворобами.

У книзі Тегмарк досліджує можливі сценарії розвитку подій з появою на землі суперштучного інтелекту, аналізує перспективи, можливості та ризики розвитку високих технологій. Автор закликає експертів об'єднатися в боротьбі за кібербезпеку та «дружній» штучний інтелект.

Найпоширеніший спосіб думати про штучний інтелект полягає в тому, що він повинен бути здатним поводитися як людина або імітувати поведінку тварин за звичайних обставин. Ця ідея певною мірою відповідає тесту Тюрінга, який стверджує, що машина стає розумною, коли вона здатна підтримувати розмову з нормальною людиною, яка не в змозі вгадати, що їй говорять (у формі письмового розмова) [5].

У сучасних програмах широко використовуються кілька типів штучного інтелекту:

— Системи штучного інтелекту на основі правил програмуються за допомогою набору правил або операторів «якщо-тоді», які дозволяють їм приймати рішення на основі конкретних умов. Ці системи часто використовуються в експертних системах і системах підтримки прийняття рішень.

— Машинне навчання — це тип штучного інтелекту, який передбачає навчання алгоритму навчання на основі вхідних даних і покращенню його продуктивності з часом. Існує три основних типи машинного навчання: контрольоване навчання, неконтрольоване навчання та навчання з підкріпленням. Обробка природної мови – це жанр, який зосереджується на взаємодії між комп'ютером і людською мовою.

— Системи НЛП розроблені для розуміння та інтерпретації людської мови та використовуються в таких програмах, як чат-боти, голосові помічники та машинний переклад.

— Робототехніка — це галузь штучного інтелекту, яка зосереджена на проектуванні та розробці роботів, здатних виконувати завдання у фізичному світі.

У вирі вічних дискусій про комп'ютери, ці незбагненні машини, які впливають на долю людства, серед різноманітних голосів лунають також застереження щодо цілком реальних можливих негативних наслідків їхньої еволюції. Ця проблема особливо болюча для Н. Вінера: «Одна з великих проблем, з якою ми обов'язково зіткнемося в майбутньому, — це стосунки між людьми і машинами, а також правильний розподіл функцій між ними». кібернетики лише в останній момент свого життя. Він мужньо бере на себе моральну відповідальність за можливі негативні наслідки таких взаємодій і невпинно застерігає людство від них. Звичайно, інші вчені, зокрема М. Мінський, також висловлювали свої погляди так: «Всього за життя одного покоління поруч з людьми виріс дивовижний новий вид: комп'ютери та подібні машини, використовуючи їх ділять світ [13].

Футуролог Рей Курцвейл каже, що до 2029 року люди досягнуть рівня людського штучного інтелекту. За словами Ілона Маска, 2025 рік. на відміну від розвитку людського інтелекту, який тривав десятки тисяч років, потужний штучний інтелект зможе розвиватися з майже експоненціальною швидкістю - менше ніж за секунду він перевищить можливості людського розуму на десятки тисяч мільйонів раз. У майбутній історії момент, коли штучний інтелект перевершить інтелект людини, називають «технологічною сингулярністю». Те, що станеться після технологічної сингулярності, непередбачувано, тому що люди ніколи не мали справи з чимось розумнішим і потужнішим, ніж людський мозок.

Отже, поняття штучного інтелекту досі немає чіткого визначення у літературі й у значною мірою залежить від його застосування. Для фахівців у галузі технології термін "штучний інтелект" скоріше є жаргонним виразом. Те, що раніше вважалось фантастичними ідеями, сьогодні стає реальністю завдяки передовим інформаційним технологіям, які спираються на потужні

обчислювальні ресурси та використовують величезні обсяги даних та мережеві технології. Штучний інтелект є абстрактним поняттям, яке описує системи, створені людиною, здатні виконувати певні функції, аналогічні функціям людського мислення. Воно відноситься до здатності інтелектуальних систем виконувати творчі завдання, які традиційно вважаються долею людини.

2.2 Взаємозв'язок цифровізації та штучного інтелекту зі системою освіти

Швидке поширення цифрових технологій робить цифрові навички (компетенції) громадян критично важливими серед інших навичок. Навчання змінюється від принципу «знати все» до принципу «знання протягом усього життя, самореалізації та змагання».

У зв'язку з розвитком Інтернету як глобального джерела інформації обробка інформації на принципах пам'яті поступово втратила сенс.

Використання та впровадження хмарних сервісів так званої «відкритої науки» підходить для будь-яких закладів загальної середньої освіти та вищих навчальних закладів. Це призведе до формування та розвитку можливостей відкритої науки на всіх рівнях освіти. Такі поняття, як відкрита наука, відкриті дані, розумні дані, чесні дані тощо, у більшості випадків безпосередньо пов'язані зі штучним інтелектом. Для штучного інтелекту та глибокого навчання мічені та немічені набори даних стають дуже важливими для машинного навчання та навчання моделей штучного інтелекту. Використання штучного інтелекту може допомогти учням і студентам виконувати щоденні завдання під час навчального процесу та визначити їхній попередній рівень підготовки [14].

Цифрова трансформація освіти має відбуватися в усіх сферах, включаючи середні школи та вищі навчальні заклади.

Цифровізація середніх шкіл повинна проходити свою реалізацію за такими напрямками як:

- Доступність до технологій:
 - вільний доступ учнів до технологічних ресурсів (Student Accessibility).
 - свобода у використанні технологій для учителів (Teacher Accessibility).
 - повноцінний доступ до технологій для адміністраторів шкіл (Administration Accessibility).
- Проведення шкільного Інтернету (Wi-Fi).
- Наявність цифрового мультимедійного контенту.
- Створення цифрових компетенції та розвинення грамотності викладачів та учнів.

Цифрова трансформація у сфері вищої освіти має відбуватися у трьох напрямках: взаємодія із замовниками (студентами, абітурієнтами), оптимізація процесів та зміна бізнес-моделей.

Сектор вищої освіти теж потребує реформування та переходу на модульну кросплатформенну систему, де студенти можуть обирати предмети без прив'язки до університету та отримувати максимальний доступ до послуг та матеріалів онлайн.

Необхідна сертифікація міжнародних онлайн-освітніх платформ і їм присвоюються кредити, а отримавши кредити, студенти зможуть самостійно розробляти власні навчальні плани.

«Штучний інтелект – це дуже корисний інструмент для студентів ВНЗ та і взагалі для здобувачів освіти будь-якого рівня та галузі» [15]. Він має багато важливих функцій та вмінь, завдяки яким допомагає засвоїти інформацію за такими критеріями:

- Розуміння навчального матеріалу, що полягає у вмінні пояснити складні концепції та теми у більш доступній формі. Це особливо корисно для студентів, які можуть зазнавати труднощів у засвоєнні матеріалу.

- Підтримка у вирішенні завдань, яка полягає в тому, що якщо студенти стикаються із завданнями чи вправами, які їм здаються складними, вони можуть звернутися до ШІ за допомогою. Він може надати крок за кроком рішення або підказки, щоб допомогти їм зрозуміти, як вирішити завдання.
- Студенти можуть використовувати ChatGPT для підготовки до іспитів, де ШІ може надати практичні питання, тести та огляди матеріалу. Це допоможе їм краще підготуватися та оцінити свої знання.
- Допомога з дослідницькими проектами полягає в тому, що під час роботи над науковими дослідженнями, курсовими чи дипломними проектами студенти можуть звернутися до ШІ за порадами та ідеями. Він може допомогти з пошуком літератури, структуруванням ідеї проекту і навіть надати приклади аналітичних методів.
- Крім технічних знань, ШІ також може допомогти студентам у розвитку навичок письма. Я можу запропонувати поради щодо структури есе, вибору мови та стилю, а також орфографічної та граматичної правильності.
- ШІ може давати поради щодо вибору кар'єри, освітніх програм та шляхів розвитку. Це може включати інформацію про вимоги до певних професій і поради щодо саморозвитку.
- У процесі діалогу та обговорення різних тем ШІ може допомогти стимулювати у студентів критичне мислення. Він може надавати різні точки зору та аргументи, що допоможе розвивати аналітичні навички.
- Індивідуальний темп навчання полягає в тому, що він доступний 24/7, тому студенти можуть звертатися до ChatGPT у зручний для них час та вивчати матеріал у своєму власному темпі.

Також у системі освіти він корисний таким чином:

- ✓ Викладачі можуть використовувати його для підготовки навчальних матеріалів, створення тестових питань та навіть для автоматизації певних аспектів оцінювання та зворотного зв'язку.
- ✓ Він може адаптувати матеріал відповідно до потреб викладачів та освітян, надаючи додаткові пояснення та завдання для тих, хто потребує додаткової допомоги, та більш складні матеріали для тих, хто хоче просунутися швидше.
- ✓ Він доступний онлайн, що робить освіту доступнішою для людей, які її надають та для тих, хто її отримує, у різних частинах світу. Це може сприяти поширенню знань та освіти загалом.
- ✓ В умовах зростання онлайн-освіти він може стати важливим інструментом для людей, які навчаються дистанційно.
- ✓ Він може працювати кількома мовами, що робить його корисним для навчання у різних країнах та різними мовами [16].

Отже, штучний інтелект у майбутньому цілком може стати повноцінною ланкою у системі освіти. Однак важливо пам'ятати, що він не може замінити роль досвідчених викладачів та особистої інтеракції у процесі навчання. Його головна роль – доповнювати та збагачувати освітній досвід, а не замінювати його.

РОЗДІЛ 3

СОЦІАЛЬНА РОБОТА, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ЖИТТІ СТУДЕНТСТВА

3.1 Взаємодія соціальної роботи зі студентами в умовах цифровізації та використання штучного інтелекту

«Спілкування між живими істотами відбувається завдяки використанню мови. Те, що людину розглядають як істоту, може бути чітким свідченням її приналежності до певної групи в межах спільноти. У галузях науки та техніки постійно відбуваються технологічні досягнення, постійно з'являються нові інновації та вдосконалюються існуючі технології. Коли виникла потреба в спілкуванні між людьми та комп'ютеризованими пристроями, то й виник штучний інтелект» [17].

«Штучний інтелект (ШІ) досяг значного прогресу в кількох галузях, зокрема в охороні здоров'я, фінансах і транспорті. Оскільки технології продовжують розвиватися, стає все більш очевидним, що штучний інтелект також може революціонізувати сферу соціальної роботи. Розробляючи інтелектуальні системи для охоплення та підтримки, штучний інтелект може допомогти соціальним працівникам краще визначати та задовольняти потреби вразливих груп населення, оптимізувати надання послуг і покращити загальні результати для окремих осіб і громад» [17].

Здатність штучного інтелекту швидко й точно оцінювати величезну кількість даних є однією з його головних переваг у сфері соціальної роботи. Соціальні працівники можуть вставляти різноманітні дані про клієнта в системи штучного інтелекту, наприклад демографічну інформацію, соціальне становище та попередні втручання. ШІ може виявляти повторювані тенденції та шаблони в інформації про клієнта, дозволяючи соціальним працівникам налаштовувати свої втручання на основі методів, заснованих на доказах.

«Одним із основних способів, за допомогою яких штучний інтелект покращує практику соціальної роботи, є допомога професіоналам у визначенні та пріоритетності потреб клієнтів. Аналізуючи великі обсяги даних із різноманітних джерел, включаючи соціальні мережі, публічні записи та випадки клієнтів, алгоритми штучного інтелекту можуть ідентифікувати закономірності та тенденції, які можуть вказувати на проблемні області чи потенційні фактори ризику» [1].

Наприклад, штучний інтелект може допомогти соціальним працівникам ідентифікувати людей, які можуть бути бездомними, токсикоманами або домашніми насильниками, дозволяючи їм втрутитися та надати підтримку до того, як настане криза.

Окрім визначення груп ризику, ШІ може допомогти соціальним працівникам розробити більш цілеспрямовані та ефективні заходи. Аналізуючи дані про успішність різних стратегій втручання, штучний інтелект може допомогти соціальним працівникам визначити, які підходи найімовірніше будуть ефективними для конкретних клієнтів або груп населення. Це дозволяє більш ефективно використовувати ресурси та кращі результати для клієнтів, оскільки соціальні працівники можуть зосередити свої зусилля на стратегіях, які, швидше за все, принесуть позитивні результати.

Інший спосіб покращення практики соціальної роботи ШІ — це спрощення процесу підключення клієнтів до відповідних послуг і ресурсів [22].

Однією з найбільш помітних переваг використання ШІ у сфері соціальної роботи є його здатність покращувати командну роботу та обмін інформацією між соціальними працівниками. Механізми штучного інтелекту здатні зберігати та ретельно аналізувати величезні обсяги даних, включаючи кейси, академічні статті та оптимальні методології. Соціальні працівники мають доступ до цієї інформації, таким чином отримуючи інформацію з досвіду інших, щоб удосконалити свою стратегію втручання.

Крім того, штучний інтелект може спростити спілкування та роботу в команді серед соціальних працівників, забезпечуючи платформу для обміну ідеями, отримання порад і відповідей. Значення ШІ в соціальній роботі не можна заперечувати, але не менш важливо розуміти, що ШІ не повинен замінювати соціальних працівників [2].

Отже, ШІ слід розглядати як додатковий інструмент, який покращує роботу соціальних працівників, а не як заміну їхніх навичок. Незважаючи на те, що штучний інтелект може запропонувати цінну допомогу та ідеї, людський дотик у соціальній роботі є незамінним. Соціальні працівники володіють винятковими якостями, такими як емпатія, культурна грамотність і раціональне мислення, які неможливо замінити ШІ.

3.2 Роль цифровізації та штучного інтелекту в процесі навчання у закладах вищої освіти

Одним із основних способів, за допомогою яких штучний інтелект покращує практику соціальної роботи, є допомога професіоналам у визначенні потреб клієнтів і їх пріоритетності. Аналізуючи великі обсяги даних з різних джерел, включаючи соціальні мережі, публічні записи та випадки клієнтів, алгоритми штучного інтелекту можуть ідентифікувати закономірності та тенденції, які можуть вказувати на проблемні області або потенційні фактори ризику. Наприклад, штучний інтелект може допомогти соціальним працівникам ідентифікувати людей, які можуть бути бездомними, токсикоманами або домашніми насильниками, дозволяючи їм втрутитися та надати підтримку до того, як настане криза. Окрім визначення груп ризику, AI може допомогти соціальним працівникам розробити більш цілеспрямовані та ефективні заходи.

Інтеграція технології штучного інтелекту також може мати значний вплив на розширення ініціатив із залучення громадськості. Вивчаючи дані про потреби та ресурси громади, штучний інтелект може допомогти

соціальним працівникам розпізнати сфери, де не вистачає послуг, і таким чином ініціювати інформаційні кампанії, спрямовані на ці конкретні прогалини. Яскравою ілюстрацією цього є здатність штучного інтелекту визначати регіони, де спостерігається високий рівень жорстокого поводження з дітьми або недбалого ставлення до них, що потім дає змогу соціальним працівникам зосередити свої зусилля в цих областях і забезпечити сім'ї необхідними ресурсами для запобігання шкоди в майбутньому.

Використання штучного інтелекту може зрештою покращити результати втручань у соціальній роботі шляхом постійного моніторингу та оцінки ефективності програм ВНЗ. ШІ може ефективно відстежувати прогрес студентів і ефективність різних втручань, дозволяючи соціальним працівникам вдосконалювати свої стратегії та приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу ресурсів для підтримки студентів або викладачів.

Завдяки дослідженню даних щодо ефективності різних методів втручання штучний інтелект може допомогти соціальним працівникам у визначенні найбільш ефективних підходів для конкретних студентів або груп у ВНЗ. Завдяки цьому ресурси можна використовувати ефективніше, а студенти будуть отримувати кращі результати.

Основні недоліки вищих навчальних закладів, які впливають на рівень вищої освіти на конкретній ланці та на те, як її сприймають, включають:

- Неадекватне виконання сучасних стандартизованих моделей управління установами.
- Відчутно низьким є рівень студентоцентризму, зокрема неналежної реалізації можливостей для осіб з особливими потребами.
- Примітною проблемою є відсутність належної уваги до інтересів залучених сторін при формуванні змісту та напрямків їх навчання. Крім того, зворотний зв'язок з учасниками навчального процесу, як правило, є неадекватним і недостатнім.

- Ефективність системи академічної доброчесності була поставлена під сумнів через її сприйняття недостатньої ефективності у стримуванні чи запобіганні випадкам академічної нечесності.
- Якість інфраструктури багатьох навчальних закладів, включаючи лабораторії, гуртожитки та студентські містечка, є нижчою. Крім того, інфраструктура часто не обладнана для людей з обмеженими можливостями чи особливими освітніми потребами. Приголомшливо, але лише 7,7 відсотка закладів вищої освіти мають повністю підготовлену інфраструктуру для навчання осіб з особливими потребами, а майже 15 відсотків закладів ще не розпочали жодної адаптації своєї інфраструктури [18].

Цифровізація освіти може забезпечити ширший спектр послуг, кращу комунікацію між учнями, а також поширення та використання технологій навчання. При впровадженні цифровізації в навчальний процес закладів освіти важливо критично подумати про те, які цифрові платформи та інструменти доцільно використовувати з точки зору завдання «вдосконалення навчання». Зрештою, надзвичайно важливо підтримувати університети, а особливо викладачі, у розбудові інституційної спроможності (політики, процедур, персоналу, інфраструктури, ресурсів) для покращення навчання та професійного розвитку [21].

Визначено основні завдання, які стоять перед закладами вищої освіти в Україні:

1. цифровізація внутрішніх процесів навчальних закладів, розвиток цифрового маркетингу для сприяння взаємодії між різними групами. (викладачі, абітурієнти, адміністратори);

2. розвиток цифрової компетентності абітурієнтів та вчителів.

Зміна навчання в сучасних вищих навчальних закладах відбувається не лише через виклики, ризики, вимоги до простору та часу, а й завдяки людям:

викладачам, студентам, керівникам, соціальним працівникам, які можуть трансформувати навчальні заклади та разом з ними зробити наш світ кращим.

Отже, соціальні працівники можуть зосередити свою енергію на методах, які, швидше за все, принесуть позитивні результати. Щоб покращити практику соціальної роботи з використанням ШІ, важливо спростити процес підключення клієнтів до відповідних сервісів і ресурсів. Агентства соціальної роботи мають величезну кількість клієнтів і послуг, які можуть бути неймовірними. Шляхом автоматизації певних обов'язків, таких як підбір клієнтів із відповідними ресурсами на основі їхніх потреб і прав, штучний інтелект може трохи полегшити цей тягар. Це може гарантувати, що учасники навчального процесу у ВНЗ отримають необхідну допомогу вчасно, і дозволить соціальним працівникам зосередитися на більш складних і нагальних проблемах.

ВИСНОВКИ

Цифровізація може бути важливим елементом для підвищення ефективності, конкурентоспроможності та інноваційності в різних галузях, включаючи бізнес, освіту, медицину та інші.

Архаїчні державні структури не можуть створити сучасні системи, сфери чи держави. Синергійний потенціал соціальних, мобільних, хмарних технологій, а також технологій аналітики даних і Інтернету речей разом може призвести до трансформаційних змін у державному управлінні, тобто зробити державний сектор України ефективним, чуйним і цінним.

Ще десять років тому ніхто не міг уявити, що станеться в сучасному світі. У нас будуть електронні паспорти, водійські права, студентські квитки та багато інших документів. Тепер, коли майже все наше життя відбувається на наших телефонах і комп'ютерах, ми встановлюємо паролі на своїх телефонах, щоб ніхто не міг «зламати» наше особисте життя.

Covid-19 і війна допомогли оцифрувати наше життя. Зібратися на очну форму вже важко, краще слухати індивідуальну вдома. Ви навіть можете не ходити в магазин, тому що служба доставки зробить все за вас. Цифровізація є вирішальним трендом у розвитку людської цивілізації. Вона може сформувати більш інклюзивне суспільство та кращі механізми управління, розширити охоплення медичними, освітніми та банківськими послугами, покращити якість та охоплення державних послуг, а також розширити спосіб співпраці між людьми. . Цифрові технології дозволяють вам вести бізнес з будь-якої точки світу, оскільки ви можете підключитися за допомогою Zoom, Meet та багатьох інших платформ.

Цифровізація – це не лише серйозна перевага для ринку праці, але й великий негатив для ринку праці, оскільки автоматизація та роботизація постійно розвиваються, що призведе до масового безробіття, оскільки роботам не доведеться платити. Інші виклики включають питання безпеки та порушення конфіденційності, поглиблення соціального дистанціювання,

викорінення моральних кордонів (у майбутньому буде неможливо контролювати штучний інтелект) і занепад культурного розвитку.

Цифрова трансформація в освіті та науці – це комплексні зусилля з побудови екосистеми цифрових рішень в освіті та науці, включаючи створення безпечного середовища електронної освіти та підвищення рівня цифрових можливостей шляхом надання необхідної цифрової інфраструктури освітнім і науковим закладам та закладам, цифрова трансформація процесів і послуг, а також автоматизація збору й аналізу даних.

Штучний інтелект може допомогти покращити загальні результати втручань соціальної роботи, забезпечуючи постійний моніторинг та оцінку ефективності програми. Відстежуючи прогрес клієнта та успішність різних втручань, штучний інтелект може допомогти соціальним працівникам покращити стратегії та прийняти керовані даними рішення про те, як найкраще розподіляти ресурси та підтримувати клієнтів. Це може призвести до більш ефективної та дієвої практики соціальної роботи, зрештою покращуючи життя тих, хто її потребує.

Соціальні працівники можуть використовувати ШІ для виявлення потенційних ризиків і прогнозування результатів. Вивчаючи минулі дані та тенденції, штучний інтелект може точно визначити людей, які можуть бути вразливими до певних проблем, таких як наркозалежність або домашнє насильство. Це раннє виявлення дає змогу соціальним працівникам активно втручатися та пропонувати індивідуальну допомогу, щоб запобігти подальшій шкоді. Крім того, ШІ може прогнозувати ймовірність конкретних результатів на основі численних факторів, що дозволяє соціальним працівникам розробляти стратегії втручання з вищою ймовірністю досягнення.

Підводячи підсумок, можна сказати, що інтеграція штучного інтелекту в практику соціальної роботи має потенціал для значного підвищення ефективності роботи з людьми та підтримки. Штучний інтелект може

відігравати ключову роль у покращенні життя вразливих людей і спільнот, допомагаючи соціальним працівникам визначати та визначати пріоритети потреб клієнтів, розробляти цілеспрямовані заходи, оптимізувати надання послуг і контролювати ефективність програм. Соціальному працівнику потрібно вміти поєднувати всі засоби задля успішного виконання задач, які перед ним поставлені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амосов М.М. / Штучний розум. Київ, Наукова думка, 1969.
2. Вплив штучного інтелекту на соціальну роботу: революція в плануванні втручання [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://ts2.space/uk/%D0%B2%D0%BF%D0%BB%D0>
3. Глибовець М. М., Олецький О.В. Штучний інтелект. — Київ : «Києво-Могилянська академія», 2002. — 364 с.
4. «Енциклопедія кібернетики», відповідальний ред. В. Глушков, 2 тт., 1973.
5. Життя 3.0.: доба штучного інтелекту. / Макс Тегмарк, 2019. — Київ.
6. Засоби штучного інтелекту: навч. посіб. / Р.О. Ткаченко, Н.О. Кустра, О.М. Павлюк, У.В. Поліщук; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. — 204 с.
7. Кабінет міністрів України, від 17 січня 2018 р. № 67-р Розпорядження Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки.
8. Костючков С. К. Феномен штучного інтелекту в горизонтах біофілософського знання. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2023. №42. С.64-69. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/42_2023/11.pdf
9. Костючков С. К. Основи біофілософії: підручник для здобувачів усіх рівнів вищої освіти закладів вищої освіти. Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2022. 224 с. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/15956>
10. Мар'єнко М., Коваленко В. / Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. Фізико-математична освіта. — Суми: 2023. — 48–53 с.
11. Методи штучного інтелекту: навч. посіб. / В.Б. Гітіс, К.Ю. Гудкова. — Краматорськ: ДДМА, 2018. — 136 с.

12. Мороз О. Я. / Штучний інтелект versus природний інтелект? (майбутнє людини в контексті викликів інтелектуальних супертехнологій) / О. Я. Мороз // Політологічний вісник. - 2014. - Вип. 72. - С. 18–35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pv_2014_72_4
13. Мороз О. Я. / Штучний інтелект // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. — Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. — С. 727. — 742 с.
14. Нікітін Ю. О., Кульчицький О. І. Цифрова парадигма як основа визначень: цифровий бізнес, цифрове підприємство, цифрова трансформація. Маркетинг і цифрові технології. 2019. № 4. Том 3.
15. Системи штучного інтелекту: навч. посіб. / Н.Б. Шаховська, Р.М. Камінський, О.Б. Вовк. — Львів: Львівська політехніка, 2018. — 392 с.
16. Системи штучного інтелекту: навч. посіб. / Ю.В. Нікольський, В.В. Пасічник, Ю.М. Щербина; за наук. ред. В. В. Пасічника; М-во освіти і науки, молоді та спорту України. — 2-ге вид — Львів: Магнолія-2006, 2013. — 279 с
17. Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 грудня 2021 р. / наук. керівник конф. О. А. Баранов ; упоряд.: В. М. Фурашев, С. О. Дорогих. – Київ Одеса : Фенікс, 2021. – 324 с – 92-93с.
18. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>
19. Ткачук Г.О. Цифрові трансформації: взаємозв'язок із системою економічної безпеки підприємства. Економіка харчової промисловості. Одеська національна академія харчових технологій. 2019. Випуск 4. Том 11. С. 42-50.

20. Український інститут майбутнього [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
21. Цифровізація у вищій освіті: інституційні підходи до викладання та навчання [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/87/32.pdf>
22. ШІ в соціальній роботі: розробка інтелектуальних систем для роботи з громадськістю та підтримки [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://ts2.space/uk/%D1%88%D1%96-%D0%B2-%D1>
23. Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition (10 Volumes). IGI Global, June, 2017. 8104 p.
24. What is Digital Transformation? Theagileelephant.com [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.theagileelephant.com/what-is-digital-transformation>

ДОДАТКИ**Додаток А**

**Кодекс академічної доброчесності здобувача освіти Херсонського
державного університету**